

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені
Володимира Винниченка

Кафедра географії та геоекології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри географії та геоекології
к.г.н., доцент Семенюк Л.Л.

“ 31 ” серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія материків і океанів

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність/напрямок 014 Середня освіта (Географія)

спеціалізація краєзнавчо-туристична робота
(назва спеціалізації)

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота

факультет природничо-географічний

форма навчання денна

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з географії материків і океанів

для студентів за напрямом підготовки, спеціальністю **014.07 Середня освіта (Географія)** Спеціалізація: Краєзнавчо-туристична робота

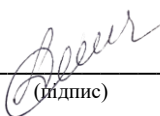
Розробник: Мирза-Сіденко В.М., кандидат біологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри географії та геоекології

Протокол від “ 31 ” серпня 2020 року № 1.

Завідувач кафедри географії та геоекології

к.г.н., доцент Семенюк Л.Л.

_____ (підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання*
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна	
Блоків/модулів –	Напрям підготовки/ спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія) Спеціалізація: Краснавчо-туристична робота	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів –		4	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
		7-й	
Загальна кількість годин – 135		Вид контролю:	
		екзамен	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 2/4		Лекції	
		42 год.	
		Практичні, семінарські:	
		26 год.	
	Лабораторні:		
	год.	год.	
	Самостійна робота:		
	44 год.		
	Індивідуальні завдання:		
	год.	год.	
Консультації:			
23 год.	год.		
	Освітній рівень: бакалавр		

2 . Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета : засвоєння загальних закономірностей просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей геосфери в межах окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів.

2.2.Завдання :

- сформувати глибокі знання щодо прояву фізико-географічних закономірностей Світового океану, окремих материків, природних регіонів;
- засвоїти сучасні гіпотези динаміки Землі, структурної будови земної кори, основних типів морфоструктур;
- оволодіти знаннями щодо тектонічної обумовленості будови земної поверхні, розміщення корисних копалин;
- сформувати уявлення про фактори кліматоутворення, кліматичне районування, типи клімату окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів;
- оволодіти закономірностями географічного поширення ґрунтового, рослинного покриву, тваринного світу, зональних типів ландшафтів в аспекті їх антропогенної трансформації та охорони;
- вивчити фактори природної диференціації та схем фізико-географічного районування, засвоєння регіональних відмінностей в межах окремих материків і океанів;
- засвоїти передбачений навчальною програмою обсяг географічної номенклатури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: загальні закономірності просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей геосфери в межах океанів, материків, фізико-географічних регіонів, сучасні тектонічні концепції, особливості структурної будови земної кори світового океану, усіх материків, основні типи морфоструктур; специфіку кліматичного районування, типи клімату окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів; передбачений навчальною програмою обсяг географічної номенклатури.

вміти: встановлювати закономірні зв'язки між тектонічними структурами земної кори, рельєфом та корисними копалинами; між кліматом, ступенем сформованості гідрографічної мережі, обсягом і розподілом поверхневого стоку, особливостями ґрунтового-рослинного покриву, поширенням зональних ландшафтів тощо;

здійснювати комплексні фізико-географічні характеристики окремих океанів, морів, материків, фізико-географічних регіонів; виконувати комплексне і геокомпонентне профілювання території; опрацьовувати інформацію, представлену у традиційних та новітніх картографічних матеріалах.

2.3.Перелік дисциплін, необхідних для засвоєння курсу (пререквізити): загальне землезнавство, кліматологія, геологія, ландшафтознавство, гідрологія, геоморфологія, географія ґрунтів, біогеографія, картографія.

Постреквізити. Знання, отримані при вивченні дисципліни, використовуються під час засвоєння геоекології, природно-заповідних територій, фізичної географії України, регіональної сукупної географії, екскурсознавства і музеєзнавства, рекреаційної географії тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ V. ПІВДЕННА АМЕРИКА

ТЕМА 32. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

ТЕМА33. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Історія геологічного розвитку та основні етапи формування природи (в межах Південноамериканської платформи і геосинклінальних областей). Процеси палеозойського, мезозойського й кайнозойського горотворення на материк, сейсмічність та вулканізм. Неотектонічні рухи. Типи морфоструктур і морфоскульптур .

ТЕМА 34. КЛІМАТ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Загальні особливості формування клімату материка під впливом кліматотвірних факторів. Типи клімату й кліматичне районування. Характеристика кліматичних поясів та областей Південної Америки. Специфічні риси клімату Анд та узбережжя Тихого океану.

ТЕМА35. ВНУТРІШНІ ВОДИ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Загальна характеристика та особливості розподілу річкового стоку на материк; фактори його формування. Класифікація річок за джерелами живлення. Озера: генетичні типи та географія поширення; водний режим озер. Болота і підземні води; їх народногосподарське значення. Сучасне зледеніння Анд.

ТЕМА 36. ҐРУНТОВИЙ ПОКРИВ, РОСЛИННІСТЬ І ТВАРИННИЙ СВІТ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Закономірності розміщення та основні типи ґрунтово-рослинного покриву Південної Америки. Сучасна флора Неотропічного царства; субантарктична флора. Особливості та своєрідність фауни материка; її пристосування до кормової бази. Релікти та ендеміки.

ТЕМА 37. ГЕОГРАФІЧНІ ПОЯСИ І ПРИРОДНІ ЗОНИ МАТЕРИКА

Структура широтної зональності на материк: зона вологих екваторіальних лісів (сельва), субекваторіальних перемінно-вологих (в т.ч. мусонних) лісів, саван та рідколісся (північна - льянос та південна - кампос), зона трав'яних субтропічних степів (пампа), зона напівпустель і пустель помірних широт; зона берегових пустель і напівпустель субекваторіального, тропічного та субтропічного кліматичних поясів й узбережні ліси помірної зони. Висотна поясність Анд та її специфічні риси.

ТЕМА 38. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ. ПОЗААНДІЙСЬКИЙ СХІД

Орінона рівнина країни, Гвіанська ніжно-низовина країни, Амазонська низовина країни

Бразильська плоскогір'я країни, Внутрішня рівнина країни, Прекосільська плоско-улоговина країни

Пагонська плоскогір'я країни

АНДІЙСЬКИЙ ЗАХІД.

Північно-Андійська прося країни, Центрально-Андійська прося країни, Чільйсько-Андійська прося країни, Пагонсько-Андійська прося країни

РОЗДІЛ VI. АФРИКА

ТЕМА39. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ АФРИКИ

Характеристика та своєрідність фізико-географічного положення Африки; розміри і конфігурація. Особливості берегів й основні берегові форми.

ТЕМА 40. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА АФРИКИ

. Історія геологічного розвитку Африки й формування органічного світу. Роль неотектонічних рухів у формуванні рельєфу й природних комплексів. Сучасний вулканізм та сейсмічність Висока та Низька Африка. Корисні копалини Африки.

ТЕМА 41. КЛІМАТ АФРИКИ

Загальні фактори формування клімату. Типи клімату й кліматичне районування. Подібність та відмінність кліматичних умов північної й південної частини материка.

ТЕМА 42. ВНУТРІШНІ ВОДИ АФРИКИ

Загальна характеристика й нерівномірність розподілу річкового стоку; фактори, що його зумовлюють. Безстічні області. Тимчасові водотоки. Класифікація річок Африки. Озера. Підземні води. Багаторічні сніги та льодовики.

ТЕМА43. ҐРУНТОВО- РОСЛИННИЙ ПОКРИВ І ТВАРИННИЙ СВІТ АФРИКИ

Загальні риси органічного світу Африки; його ендемізм. Фактори формування та сучасного розміщення ґрунтово-рослинного покриву й тваринного населення. Зв'язки та спільні риси флори і фауни Південних материків.

ТЕМА 44. СТРУКТУРА ШИРОТНОЇ ЗОНАЛЬНОСТІ АФРИКИ. Структура широтної зональності Африки: зона вологих екваторіальних лісів, перемінно-вологих лісів, саван та рідколісся, тропічних пустель і напівпустель, вічнозелених твердолистяних лісів та чагарників; характеристика їх головних особливостей. Ступінь прояву секторності природних зон на континенті. Висотна поясність.

ТЕМА 45. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ АФРИКИ. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ

Особливості просторової диференціації природних умов Африки та її залежність від ступеня прояву зональних (кліматичних) і азональних (геолого-геоморфологічних) факторів. Фізико-географічне районування Африки.

РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ АФРИКИ. НИЗЬКА АФРИКА

Атлська гірська країна. Сахарська нагірно-рівнинна країна. Судано-Гвінейська нагірно-улоговинна країна.

Конголезька улоговинна країна

ВИСОКА АФРИКА. Ефіопсько-Сомалійська (Абко-Сомалійська) країна. Східно-Африканська нагірна країна

Південно-Африканська плоскогірна країна. Капська гірська країна. Мадагаскарська острівна країна.

РОЗДІЛ VII. АВСТРАЛІЯ, ОКЕАНІЯ, АНТАРКТИДА

ТЕМА 46. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ АВСТРАЛІЇ

Фізико-географічне положення материка та своєрідні особливості його розташування по відношенню до екватора, південного тропіка й інших материків.

ТЕМА 47. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА АВСТРАЛІЇ

Загальні риси тектоніко-геологічної будови Австралії. Австралія – найнижчий материк земної кулі. Основні риси орографічної будови материка. Поверхні вирівнювання та їх роль у процесах формування поверхні материка. Переважаючі типи морфоскульптур.

ТЕМА 48. КЛІМАТ ТА ВНУТРІШНІ ВОДИ АВСТРАЛІЇ

Фактори формування клімату Австралії. Кліматичне районування. Типи клімату. Характеристика кліматичних поясів та областей Австралії.

Поверхневі води континенту та нерівномірність їх розподілу. Класифікація річок за джерелами живлення й водним режимом. Система Муррей – Дарлінг. Розміщення озер, їх генетичні типи, гідрологічний режим та господарське значення. Басейни підземних вод.

ТЕМА 49. ГРУНТОВИЙ ПОКРИВ, РОСЛИННІСТЬ І ТВАРИННИЙ СВІТ АВСТРАЛІЇ. СТРУКТУРА ГЕОГРАФІЧНОЇ ЗОНАЛЬНОСТІ.

Давність та своєрідність органічного світу, ендемізм і бідність видового складу; причини їх прояву. Зв'язки австралійської флори з євразійською, капською та антарктичною. Специфічні риси фауни, її своєрідність і "дефектність". Сучасний стан фауністичних комплексів та проблеми їх охорони.

Природні зони Австралії: зона дощових (мусонних) екваторіальних та вологих тропічних вічнозелених лісів, сухого тропічного вічнозеленого рідколісся, саван, тропічних й субтропічних напівпустель і пустель, субтропічних вологих та сухих лісів.

ТЕМА 50. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ АВСТРАЛІЇ

Закономірності просторової диференціації природи Австралії. Схема фізико-географічного районування Австралії; фізико-географічні країни та області, принципи й критерії їх виділення: 1) Західно-Австралійська плоскогірна країна; 2) Центральна низовинна країна; 3) Східно-Австралійська гірська країна (Великий Вододільний хребет). **РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ АВСТРАЛІЇ.**

Західно-Австралійська плоскогірна країна. Характер поверхні у зв'язку із розташуванням в межах давньої Австралійської платформи; давні кори вивітрювання та їх вплив на формування й збереженість основних форм рельєфу. Типи морфоструктур і морфоскульптур. Рівнина Налларбор - найбільший карстовий район Австралії.

Центральна низовинна країна. Природні комплекси країни: пустельні (переважаючі), чагарникові напівпустельні, саваново-злакові, евкаліптово-рідколісні та мангрові. Фауністичні комплекси, їх своєрідність. Проблеми спустелення.

Східно-Австралійська гірська країна (Великий Вододільний хребет). Лісова рослинність гір. Закономірності зміни природи країни з півночі на південь та із заходу на схід; контрастність природних умов та ландшафтних комплексів навітряних і підвітряних схилів гір.

ТЕМА 51. ОГЛЯД ПРИРОДИ ОКЕАНІЇ. Своєрідність Океанії як окремої частини світу. Загальні відомості. Острови Тихого океану, їх походження (материкові, вулканічні й коралові) та зв'язок зі структурами дна (Тихоокеанською океанічною платформою й Тихоокеанським геосинклінальним поясом). Меланезія (Нова Гвінея, арх. Бісмарка й Луїзіади, Соломонові о-ви, Нові Гебриди, Нова Каледонія, Фіджі та ін.). Мікронезія (арх. Кадзан (Волкано), Огасавара (Бонін), Маріанські, Каролінські, Маршалові, Гілберта, Тувалу та о-ви Науру й Ошен). Нова Зеландія, Полінезія (Гавайські, о-ви Лайн (Споради), арх. Фенікс і Токелау, Самоа, о-ви Тонга, Кука, Тубуаї, Туамоту, Маркізькі, о. Пасхи та ін.).

ТЕМА 52. АНТАРКТИДА Й АНТАРКТИКА

Сучасні наукові дослідження. Міжнародне співробітництво. Перспективи освоєння природних ресурсів Антарктиди, можливі негативні наслідки. Проблеми охорони природи.

Льодовий покрив: вік, сучасний стан, морфогенетичні типи льодовиків та льодовикових куполів; їх вплив на клімат. Кліматичне районування материка. Органічний світ материкової частини Антарктиди та прилеглих акваторій океанів.

Природні зони та секторність (провінціальність) природних умов; регіональний огляд Антарктиди. Сучасні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	практ	інд	конс	СРС
1	2	3	4	5	6	7
7 семестр						
<i>Південна Америка</i>						
Тема 32. Фізико-географічне положення материка.	4	2				2
Тема 33. Тектоніко-орографічна будова Південної Америки.	8	2	2		2	2
Тема 34. Клімат Південної Америки.	8	2	2		2	2
Тема 35. Внутрішні води Південної Америки.	6	2	2			2
Тема 36. Ґрунтовий покрив, рослинність, тваринний світ материка.	4	2				2
Тема 37. Географічні пояси і зони Південної Америки.	8	2	2		2	2
Тема 38. Просторова диференціація природи та фізико-географічне районування материка.	8	2			2	4
Разом	46	14	8		8	16
<i>Африка</i>						
Тема 39. Фізико-географічне положення Африки.	4	2				2
Тема 40. Тектоніко-орографічна будова Африки.	8	2	2		2	2
Тема 41. Клімат Африки.	8	2	2		2	2
Тема 42. Внутрішні води Африки.	6	2	2			2
Тема 43. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ Африки.	6	2			2	2
Тема 44. Структура географічної зональності в Африці.	6	2	2			2
Тема 45. Фізико-географічне районування Африки.	6	2			2	2
Разом	44	14	8		8	14
<i>Австралія, Океанія, Антарктида</i>						
Тема 46. Фізико-географічне положення Австралії.	2					2
Тема 47. Тектоніко-орографічна будова	8	2	2		2	2

Тема 48. Клімат і внутрішні води Австралії.	8	2	2		2	2
Тема 49. Структура географічної зональності в Австралії.	6	2	2		2	
Тема 50. Фізико-географ. районування Австралії.	4	2				2
Разом	28	8	6		6	8
Тема 51. Огляд природи Океанії.	6	2	2			2
Тема 52. Антарктида й Антарктика.	11	4	2		1	4
Разом		6	4		1	6
Разом за семестр	135	42	26		23	44

Теми практичних занять (4 курс, стаціонар)

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1.	Тектонічні структури Південної Америки. Рельєф, мінеральні ресурси Південної Америки.	2
2.	Кліматичні пояси та типи клімату у Південній Америці.	2
3.	Внутрішні води Південної Америки.	2
4.	Географічна зональність у Південній Америці. Фізико-географічне районування Південної Америки.	2
5.	Географічне положення Африки.	2
6.	Тектонічна будова Африки. Орографія та корисні копалини Африки	2
7.	Клімат Африки	2
8.	Внутрішні води Африки	2
9.	Географічні пояси і зони Африки.	2
10.	Фізико-географічне районування Африки.	2
11.	Огляд природи Океанії.	2
12.	Антарктида й Антарктика.	4
	Разом	26

Теми лабораторних занять (не передбачені)

Самостійна робота (4 курс, стаціонар)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 32. Фізико-географічне положення Південної Америки.	2
2	Тема 33. Тектоніко-орографічна будова Південної Америки.	2
3	Тема 34. Клімат Південної Америки.	2
4	Тема 35. Внутрішні води Південної Америки.	2
5	Тема 36. Ґрунтовий покрив, рослинність, тваринний світ материка.	2

6	Тема 37. Географічні пояси і зони Південної Америки.	2
7	Тема 38. Просторова диференціація природи та фізико-географічне районування материка.	2
8	Тема 39. Фізико-географічне положення Африки.	2
9	Тема 40. Тектоніко-орографічна будова Африки.	2
10	Тема 41. Клімат Африки.	2
11	Тема 42. Внутрішні води Африки.	2
12	Тема 43. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ Африки.	2
13	Тема 44. Структура географічної зональності в Африці.	2
14	Тема 45. Фізико-географічне районування Африки.	2
15	Тема 46. Фізико-географічне положення Австралії.	2
16	Тема 47. Тектоніко-орографічна будова Австралії.	2
17	Тема 48. Клімат і внутрішні води Австралії.	2
18	Тема 49. Структура географічної зональності в Австралії.	2
19	Тема 50. Фізико-географічне районування Австралії.	2
20	Тема 51. Огляд природи Океанії.	3
21	Тема 52. Антарктида й Антарктика.	4
	Разом за 7 семестр	44

9. Індивідуальні завдання (не передбачено)

10. Методи навчання

За джерелом знань:

- *словесні*: розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, бесіда, диспут, дискусія;

- *практичні*: практичні роботи, вправи, самостійна робота студентів з різними джерелами інформації, складання конспектів (тез), робота з картою, робота зі статистичними матеріалами, підготовка рефератів, доповідей, повідомлень, презентацій, метод проектів, аналіз проблемних ситуацій, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та географічних закономірностей, прогнозування тощо.

За характером навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, частково-пошуковий, пошуковий, дослідницький.

Дистанційні методи навчання: метод індивідуалізованого навчання, навчання з освітніми ресурсами (освітні платформи Google Classroom, Classtime, Moodle-ЦДПУ, Вікі-ЦДПУ, Хмарка –ЦДПУ), телекомунікаційні методи (Zoom-конференції, зустрічі у Google Meet, робота у Telegram, робота у Viber-групах).

11. Форми оцінювання

Підсумкові: екзамен.

Поточні: фронтальне та індивідуальне усне опитування, письмове опитування, тестування, географічні номенклатурні та термінологічні диктанти, перевірка практичних робіт, перевірка конспектів (тез), перевірка виконання самостійної роботи, захист рефератів, повідомлень, мультимедійних презентацій, проектів, контрольна робота тощо.

12. Розподіл балів, які отримують студенти 7 семестр екзамен (4 курс)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Екзам ен	Сума балів
Південна Америка	Африка	Австралія та Океанія. Антарктида.		

Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	К	М	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	К	М	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	К	М			
3	3	3	3	3	3	3	С	К	3	4	4	4	4	4	4	С	К	4	4	4	4	5	5	5	5	С	К		
2	3	4	5	6	7	8	Р	Р	9	0	1	2	3	4	5	Р	Р	6	7	8	9	0	1	2	Р	Р			
2	2	2	2	2	2	2	1	5	2	2	2	2	2	2	2	1	5	2	2	2	2	2	2	2	1	5			
20								20								20								40	100				

Критерії оцінювання :

- 1.Змістовні відповіді - до 1 балів
- 2.Обґрунтовані доповнення до відповідей –до 1 балу
- 3.Активність під час дискусії – до 1 балів
- 4.Змістовність виконаних самостійно практичних та лабораторних робіт – 1 бал
- 6.Контроль самостійної роботи - до 1 балу
- 7.Контрольна робота – до 5 балів

Оцінювання курсової роботи

Змістова частина	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 60	до 10	до 30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. **Лекційний курс:** електронні варіанти конспектів лекцій представлені у комп'ютерному класі факультету.
 2. **Лабораторні та практичні заняття:**
 - Мирза-Сіденко В.М. Фізична географія материків і океанів. Навчально-методичний посібник до самостійної роботи, лабораторних і практичних робіт з курсу. – Кропивницький: ПП Озеров, 2020.- 188 с.
- Самостійна робота студентів:** методичні рекомендації до самостійної роботи.
Мирза-Сіденко В.М. Фізична географія материків і океанів. Навчально-методичний посібник до самостійної роботи, лабораторних і практичних робіт з курсу. – Кропивницький: ПП Озеров, 2020.- 188 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник: у 2-х т. Т.2. Європа. Київ, 2017. - 540 с.
2. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник у 2-х т. Т.1 Азія. Київ, 2017. - 643 с.
3. Костів Л. Я. Фізична географія материків і океанів. Африка : навч.-метод. посібник. — Л. : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. — 184 с. — ISBN 978-617-10-0374-3.
4. Барановська О. В. Фізична географія материків і океанів : навч. посіб. для студентів ВНЗ : [у 2 ч.]. — Н. : Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя, 2013. — 306 с. — ISBN 978-617-527-106-3.

Допоміжна

5. Мирза-Сіденко В.М. Навчально-методичний посібник з курсу „Фізична географія материків і океанів”.- Кіровоград, 2020.- 188 с.
6. Апродов В. А. Зони землетрясений. — М. : Мысль, 2010. — 462 с. — (Природа мира) — ISBN 978-5-244-01122-7.

7. Власова Т. В. Физическая география материков и океанов / Власова Т. В., Аршинова М. А., Ковалева Т. А. – [4-е изд.]. – М. : Академия, 2009. – 640 с.
8. Graham Bateman. The Encyclopedia of World Geography. — Andromeda, 2002. — 288 с. — ISBN 1871869587
9. Блій Г. Д. Географія: світи, регіони, концепти / Блій Г. Д, Муллер П., Шаблій О. / Пер. з англ. – К.: Либідь, 2004. – 740 с.
10. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків і океанів. навчальний посібник. У 2 ч. – Вінниця: Гіпаніс, 2001. – 410 с.
11. Притула Т. Ю. Физическая география материков и океанов : учебное пособие для вузов / Притула Т. Ю., Еремина В. А., Спрялин А. Н. – М. : Владос, 2004. – 688 с.
12. Физическая география материков и океанов / Под ред. А.М. Рябчикова. – М., 1988.
13. Пирожник И.И., Рылюк Г.Я., Еловичева Я.К. География Мирового океана. – Минск, 2006.
14. Физическая география Мирового океана. – Л., 1980.
15. Физическая география частей света / Под ред. А.М. Рябчикова. – М., 1963.
16. Энциклопедия окружающего мира: Атмосфера. Погода и климат. Леса, ледники, моря и океаны. Землетрясения и вулканы. Полезные ископаемые. Карты и измерения / Джон Кларк, Давид Флинт, Тони Хзар и др. – М., 2000
17. Волошин І.І., Чирка В.Г. Географія Світового океану. – К., 1996.
18. Гвоздецкий Н.А., Голубчиков Ю.Н. Горы / Серия "Природа мира". –М., 1987.
19. Географический энциклопедический словарь. Географические названия. – М., 1989.
20. Географический энциклопедический словарь. Понятия и термины. –М., 1988.
21. Гудзевич А. В. Регіональна фізична географія (Європа та Азія) : навч. посіб. для студ. вузів / А.В. Гудзевич. – Вінниця : Віндрук, 2005. –464 с.
22. Долгушин Л.Д., Осипова Г.Б. Ледники / Серия "Природа мира". – М., 1989.
23. Жучкевич В.А. Физическая география материков и океанов. В 2-х ч. – Минск, 1986.
24. Залогин Б.С. Мировой океан. – М., 2001.
25. Исаченко А.Г., Шляпников А.А. Ландшафты. – М., 1989.
26. Каплин П.А., Леонтьев О.К., Лукьянова С.А., Никифоров Л.Г. Берега / Серия "Природа мира". – М., 1991.
27. Кист А. Австралия и острова Тихого океана. – М., 1980.
28. Леонтьев О.К. Физическая география Мирового океана. – М., 1982.
29. Лобова Е.В., Хабаров А.В. Почвы / Серия "Природа мира". – М., 1983.

15. Інформаційні ресурси

- <http://piterk2006.narod.ru>
- <http://www.geosite.com.ru>
- <http://geoman.ru>
- <http://www.rgo.ru>
- <http://www.geografia.ru>
- <http://geo-tur.narod.ru>
- <http://geo.historic.ru>
- <http://geo2000.nm.ru>

Питання до екзамену з курсу ГМіО

1. Предмет і завдання курсу ГМіО.
2. План фізико-географічної характеристики регіону на прикладі Казахстану та Середньої Азії.
3. Сучасні тектонічні концепції: геосинклінальна, динаміки літосферних плит, нової геодинамічної моделі Землі.
4. Планетарний закон географічної зональності. Широтна зональність. Висотна поясність. Азональність. Секторність.
5. Степові ландшафти Євразії та їх аналоги у світі.
6. Характеристика річок у Євразії, їх розподіл за басейнами стоку.
7. Термічний режим у Євразії. Розподіл ізотерм січня, липня. Екстремальні температури. Закономірності розподілу атмосферних опадів.
8. Геоструктурний план та рельєф Євразії. Зв'язок рельєфу з тектонічною будовою. Типи морфоструктур. Неотектонічні рухи. Вулканізм.
9. Гідротермічний режим у Євразії. Розподіл тиску, температур повітря, річної суми опадів за сезонами.
10. Давні материкові зледеніння в Євразії. Їх вплив на природу материка. Поширення багаторічної мерзлоти.
11. Джерела живлення та типи водного режиму річок Євразії. Генетичні типи озер. Болота, їх поширення. Сучасне зледеніння.
12. Кліматоутворюючі фактори та особливості їх прояву в Євразії.
13. Ландшафти середземноморських твердолистяних вічнозелених субтропічних лісів і чагарників Євразії.
14. Палеогеографічні особливості формування сучасної структури географічної зональності в Євразії. Висотна поясність в Альпах, Карпатах, Гімалаях.
15. Структура географічної зональності у Євразії. Зональність та провінційність у природі материка.

16. Тектонічна будова і рельєф Євразії. Геоструктурний план континенту. Типи морфоструктур.
17. Типи берегів у Євразії.
18. Динаміка вод у Світовому океані. Циклональні та антициклональні кругообіги океанічних течій к Світовому океані.
19. Донні відклади Світового океану: класифікації, генеза, закономірності поширення в океанах.
20. Літогенна будова та рельєф ложа Світового океану.
21. Мінерально-ресурсний потенціал Світового океану. Географія родовищ.
22. Основні центри дії атмосфери та типи атмосферної циркуляції над Світовим океаном.
23. Термічний режим і солоність вод Світового океану. Типи водних мас у Світовому океані.
24. Типи земної кори та планетарні морфоструктури дна Світового океану.
25. Фактори життя у Світовому океані.
26. Екологічні області у Світовому океані .
27. Біогеографічне районування Світового океану.
28. Фізико-географічна характеристика Східноєвропейської рівнини (за типовим планом).
29. Фізико-географічна характеристика Альпійсько-Карпатської фізико-географічної країни.
30. Фізико-географічна характеристика тайгових та підтайгових ландшафтів Євразії.
31. Фізико-географічне районування Євразії. Фактори природної диференціації території. Субконтиненти, фізико – географічні країни.
32. Регіональний огляд Євразії. Регіональний огляд Європи. Європейський сектор Арктики та Субарктики. Північна, Середня Європа. Південна Європа. Східна Європа. Урал. Регіональний огляд Азії. Азіатський сектор Арктики. Північна Земля. Новосибірські острови. Північна Азія. Західний Сибір. Середній Сибір. Північно-Східний Сибір. Далекий Схід. Центральна Азія. Тибетське нагір'я. Власне Центральна Азія. Казахстан і Середня Азія. Гори Центральної Азії. Західна Азія. Передньоазіатські нагір'я. Кавказ. Південно-Західна Азія: Аравія, Месопотамія, Левант. Південна Азія. Гімалаї, Індо-Гангська низовина, Індостан, о. Шрі Ланка. Південно-Східна Азія: Індокитай, Малайський архіпелаг. Східна Азія.
33. Савани Африки, Австралії, Південної Америки.
34. Історія палеогеографічного розвитку, тектонічна будова та рельєф Африки. Процеси сучасного рифтогенезу та вулканізму на материк.
35. Кліматичне районування Африки. Характеристика кліматичних областей.
36. Кліматоутворюючі фактори в Африці. Розподіл тиску, ізотерм січня, липня, річної суми атмосферних опадів на материк.
37. Корисні копалини Африки. Закономірності їх поширення у зв'язку з тектонічною будовою території. Географія родовищ.
38. Структура географічної зональності в Африці. Характеристика зональних типів ландшафтів.
39. Формування гідрографічної мережі Африки. Кліматичні типи річок. Озера. Водосховища. Підземні води.
40. Внутрішні води Австралії.
41. Ґрунтово-рослинний покрив Австралії. Головні елементи австралійської флори та фауни.
42. Історія палеогеографічного розвитку, тектонічна будова, рельєф, корисні копалини Австралії.
43. Кліматичне районування Австралії. Характеристика кліматичних областей.
44. Фактори кліматоутворення в Австралії. Гідротермічний режим материка.
45. Структура географічної зональності в Австралії.
46. Внутрішні води Північної Америки. Кліматичні типи річок. Озера. Давні материкові зледеніння, їх вплив на формування гідрографічної мережі континенту.
47. Гідротермічний режим в Північній Америці. Розподіл тиску, ізотерм січня, липня, річної суми атмосферних опадів.
48. Кліматичне районування Північної Америки. Характеристика кліматичних областей.
49. Кліматоутворюючі чинники в Північній Америці.
50. Структура географічної зональності в Північній Америці. Секторність. Характеристика зональних типів ландшафтів.
51. Тектонічна будова та рельєф Північної Америки. Типи морфоструктур. Сучасний вулканізм.
52. Гідрографічна мережа Південної Америки. Генетичні типи озер. Сучасне зледеніння.
53. Гідротермічний режим Південної Америки. Розподіл тиску, температур повітря, річної суми опадів за сезонами.
54. Історія палеогеографічного розвитку Кордильєрської складчастої системи. Орографія. Вулканічні області в Кордильєрах.
55. Історія палеогеографічного розвитку, тектонічна будова та рельєф Південної Америки.
56. Кліматичне районування Південної Америки. Характеристика кліматичних областей.
57. Кліматоутворюючі фактори в Південній Америці.
58. Структура географічної зональності в Південній Америці. Висотна пояси́сть в Андах.
59. Кліматичні особливості Антарктиди. Характеристика кліматичних областей.
60. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини Антарктиди. Гляціальний рельєф, рельєф корінного ложа материка.
61. Фізико-географічна характеристика Амазонії (за типовим планом).
62. Фізико-географічна характеристика Бразильського плоскогір'я (за типовим планом).
63. Фізико-географічна характеристика Великих рівнин (за типовим планом).
64. Фізико-географічна характеристика Лаврентійської височини.
65. Фізико-географічна характеристика Океанії.

66. Фізико-географічна характеристика Патагонії.
67. Фізико-географічна характеристика пустель Африки.
68. Фізико-географічна характеристика Східної Африки.
69. Фізико-географічне положення Австралії. Історія відкриття та дослідження материка.
70. Фізико-географічне положення Антарктиди. Історія відкриття та дослідження материка. Сучасні дослідження.
71. Фізико-географічне положення Африки. Історичний нарис дослідження материка.
72. Фізико-географічне положення Південної Америки. Історія відкриття та дослідження.
73. Фізико-географічне положення Північної Америки. Історія відкриття та дослідження.
74. Фізико-географічне районування Австралії. Фактори природної диференціації території материка.
75. Фізико-географічне районування Андійського Заходу Південної Америки. Орографія Анд. Сучасний вулканізм.
76. Фізико-географічне районування Африки. Фактори природної диференціації материка.
77. Фізико-географічне районування Південної Америки. Фактори природної диференціації території материка.
78. Фізико-географічне районування Північної Америки. Фактори природної диференціації території материка.